

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU ALEX. CERBAN IOSEF G. COHEN GR. CONDURATU RÈNÈ DÉMOGUE
Avocat, Direct. Contenc. B-pei Profesor la Facultatea Avocat Fost Consilier la C. de Apel Profesor la Facultatea
G-le a Țărei Românești de Drept, București București, Avocat de Drept din Paris

V. DONGOROZ ALFRED JUVARA Dr. ȘTEFAN LADAY D. NEGULESCU I. GR. PERIȚEANU C. SIPSOM
Dr. în Drept din Buc. Profesor Universitar, Avocat Fost Magistrat Profesor la Facultatea Avocat Profesor la Facultatea
Avocat juriconsult în Cluj de Drept, București de Drept din Paris de Drept, București

C. STOEANOVICI GR. TRANCU-IAȘI P. VASILESCU AL. VELESCU ALBERT WAHL
Dr. în Drept din Paris Fost Ministru al Muncii Dr. în Drept din Paris Dr. în Drept din Buc. Profesor la Facultatea
Avocat Avocat Avocat Avocat de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit. 1400 lei
„ Avocați 1000 „
„ Magistrați 800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

In lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

- Observațiuni asupra legii de organizare judecătorească, de Const. C. Simionescu, consilier la Curtea de apel Brașov ;
- Cu privire la interpretarea art. 141 și 149 din legea de organizare judecătorească, de Edgard Scheletti ;
- Dacă art. 49 din legea accelerării judecăților se aplică sau abrogă dispozițiuni similare din legi speciale ?, de D. Ștefănescu ;
- Legile interpretative, de Dr. N. G. Vrăbescu ;

JURISPRUDENȚA :

- Curtea de Casație s. I : Vasile Cârlan cu Isai Trofim și Simion Negru (Caracterul dreptului de protimis în Basarabia), cu o Notă de St. Gurău, consilier la Curtea de Apel Chișinău ;
- Casație s. II : Solomon Israil condamnat pentru jaf și și răpiri de bani publici (Ardeal. Stare de asediu. Competință. Faptul săvârșit în primăvara anului 1919, într'un ținut din Ardeal. Dacă poate fi judecat de instanțele militare ?) ;
- Curtea de apel București s. III : Bărcă Oprea și alții cu Tânase Iacob Burghisanu (Opoziție înainte de comunicarea sentinței. Respinsă ca inadmisibilă. Apel înaintea de comunicarea sentinței. Dacă curge dela introducerea opoziției sau dela comunicarea sentinței ? Chestiune de ordine publică. Art. 111 și 318 Pr. civilă).
- Trib. Neamțu s. II : V. D. Mârza ș. a., recurs penal (Primar. Ordonanță comunală. Sărbătorirea Crăciunului după stilul vechi. Suprimarea drepturilor. Exces de putere. Art. 63 l. de org. administrativă).
- Judecătoria Herța-Dorohoi : Gr. P. Ciolan cu Petre Botezatu (Vânzare. Neplata prețului. Reziliere. Ofertă la bară. Valabilitate), cu o Notă de Trajan Alexandrescu.

A apărut TABLA de materie a Curierului Judiciar pe 1927. Ea este alcătuită ca și celelalte table ale anilor anteriori și s'a pus în vânzare tot cu prețul din trecut de 100 lei. Comandele vor fi însoțite de cost la care se va adăoga 10 lei pentru porto postal recomandat.

A apărut TABLA de materii a Jurisprudenței Generale pe 1927. Ea este alcătuită ca și celelalte table ale anilor anteriori și s'a pus în vânzare tot cu prețul din trecut de 100 lei. Comandele vor fi însoțite de cost la care se va adăoga 10 lei pentru porto postal recomandat.

OBSERVAȚIUNI

Asupra legii de organizare judecătorească

Mult regretatul Ministru Gheorghe Mârzescu, prin modificările și inovațiunile introduse în legea de organizare judecătorească din 1 Iunie 1925, în mod netăgăduit a adus o întărire mai mult a prestigiului justiției și a judecătorilor săi.

Ca orice operă omenească, nu a putut să atingă perfecțiunea și să îngrădească în totul amestecul factorilor străini de justiție, care îi pot atinge încă suveranitatea ei.

Am credința că observațiunile de mai jos, izvorâte dintr'un examen zilnic al situațiunilor existente, dacă vor fi luate în considerare de organele în drept și transformate în dispozițiuni legale, să va întări încă ideea de drept și dreptate.

1) Art. 29 din legea de organizare judecătorească, dispune că „delegațiunile procurorului general și a inspectorului judecătorec, se dau de Ministrul Justiției, și sunt obligatorii și revocabile“.

Experiența aplicării acestei dispozițiuni, mai cu seamă în timpurile din urmă, de multe ori a condus la constatarea că prevederile acestui articol, produc și situațiuni incompatibile cu demnitatea și prestigiul justiției.

Delegația de procuror general, în multe cazuri, nu s'a dat nici consilierului de curte mai vechi în grad, mai în vârstă, cu mai multă experiență recunoscută de colegi și justițiabil, ci cu surprindere pentru toți, s'a obținut de consilieri de curând numiți, și care nici în fața colegilor, nici a justițiabililor, nu s'au putut impune cu oarecare calități excepționale judecătorești.

Aceasta înseamnă că delegația s'a obținut în urma unor intervențiuni străine ; sau a oamenilor politici din localitate, sau a factorilor influenți și interesați de mai departe, și s'au auzit uneori mai ales la schimbări de regim politic, spunându-se de factori politici localnici „am schimbat procurorul general și mi-am pus omul meu de încredere“.

Acest articol mai crează între unii din consilierii

Curților, pronunțate animozități de dușmănie, de critică reciprocă ascunsă și interesată, pentru acei dori-tori să obțină delegația procurorului general, prin sa-crificarea colegului lor; aceasta îi mai face pe unii să recurgă la rugăminți străine de magistratură, și să aștepte remanierea unui ministru cu altul, sau a re-gimului dela putere, pentru ca prin factori noi poli-tici să obțină delegațiunea.

Din această cauză procurorul general își pierde oare cum personalitatea sa ca om și magistrat, iar unii nu pot avea libertatea liniștită de hotărâri a adevăratului magistrat desăvârșit, întrucât lucrează de cele mai mul-te ori după indicațiuni, ceace produce atingerea vă-dită a prestigiului corpului judecătoresc prin interpre-tările care se dau.

Magistratul în hotărârile sale, nu poate primi indi-cațiuni decât dela lege și conștiința sa, nu poate lucra din ordine; căci puterea sa emanând dela națiune și delegațiunea sa trebuie să emane numai dela lege.

Magistratul trebuie să aibă în toate acțiunile sale liniștea sufletească, să nu fie turburat și stăpânit de ură și de patima dorinței de a obține sau a menține un loc, prin mijloace cari pot atinge demnitatea pro-fesiunii.

Pentru înlăturarea acestei situațiuni, necorespunză-toare cu intransigența obligatorie magistratului, se simte nevoia absolută de a se modifica art. 29 din le-ga de organizare judecătorească, în sensul ca dele-gația procurorului general, să se dea numai în baza legii, la 1 Ianuarie a fiecărui an, numai pentru un an de zile, începând cu consilierul cel mai vechiu în grad.

La expirarea anului va urmă în mod automat, a se da aceiași delegațiune, consilierului următor în grad; și astfel se va succeda în fiecare an, sau la fiecare îm-prejurare survenită în cursul anului.

Sub această formă, se vor înlătură și interpretările străine dăunătoare corpului judecătoresc, și animozit-ățile vădit pronunțate de astăzi dintre unii colegi, din cauza luptei ce o dau ca să poată obține această dele-gație, nu se știe pentru care interese personale.

Procurorul general va căpăta independența complec-tă a magistratului, anihilată astăzi în bună parte pen-tru unii.

2. Delegația inspectorului judecătoresc suferă de a-celeași viciuri, iar pentru obținerea și menținerea ei, să observe aceiași luptă și discordie între colegi, cău-tându-se a se înlocui unul prin altul.

Inspectorul judecătoresc menținut ani de zile în a-ceastă delegație, pierde cu totul și din punctul de ve-dere profesional, întrucât, ne mai luând parte la des-baterile curții, nu mai este în puțință să aibă contactul direct cu felurile soluții de judecat, din fiecare zi, dânsul devenind mai mult un magistrat ambulant pen-tru cercetări.

Dispoziția art. 57 alin. 1, care a voit să corecteze a-cest neajuns, prin participarea la ședințele Curții și a inspectorului judecătoresc, în practică s'a dovedit ne-aplicabilă pentru unii din inspectori.

Pentru a se evita aceste inconveniente, precum și a-ceea că inspectorul judecătoresc primind ca și procu-rorul general o delegație revocabilă din partea Minis-trului, să nu se interpreteze că s'ar putea să depindă prea mult și de voința ministerială, delegația sa tre-bue a se da tot în baza legii la 1 Ianuarie a fiecărui an, numai pentru un an de zile, și începând succesiv dela consilierii cei mai nou numiți în grad.

Față cu dispozițiunile actuale din legea de organi-zare judecătorească, când primii președinți ai Curții-lor de apel, prim-președinții și președinții tribunalelor,

au dreptul de control și supraveghere direct asupra magistratilor, cred că pentru judecătoriile de ocol și tribunale, ar fi suficient ca primul-președinte al tri-bunalului și președintele, să facă eventuale cercetări în contra magistratilor inferiori din circumscripția sa.

Pentru tribunale, inspecțiunile s'ar face mai cu folos de președintele Curții cu jurați, în măsură să poată cunoaște situațiunea unui tribunal, întrucât stând până la 2 săptămâni la reședința tribunalului, are puțință să își dea mai bine seama de aptitudinile fiecărui magis-trat și despre modul cum președintele își conduce tri-bunalul.

Pe lângă Ministerul de Justiție în București, vor pu-tea funcționa 2 inspectori judecătorești pentru aface-rile urgente, și eventual delegați din Curțile de Apel, câte un consilier la fiecare caz special pentru cerceta-re și instrumentare.

Cred că această modificare a art. 29, este în asenti-mentul general al magistratilor din Curțile de apel și trebuie să fie făcută cât mai neîntârziat, întrucât nu mai poate fi în interesul nimănui și mai ales al magis-traților, de a se continua cu un sistem care aduce o atingere vădită prestigiului magistraturei, de a se ob-servă fuga unor magistrați superiori la protecția oa-menilor politici, spre a fi investiți cu delegațiunile de procuror general și inspector judecătoresc, și devenind uneori chiar dependența protectorilor lor.

Delegațiunile magistratului trebuie să depindă nu-mai dela lege și dela nimeni altul, care-i poate da even-tual o delegație temporară și revocabilă.

3. Permanentizarea consilierilor Curților de apel la secțiuni, întrucât dispoziția art. 32 din lege nu mai prezintă nici o rațiune mai cu seamă când Curtea are 2 secțiuni; prevederi cari se aplică și Inaltei Curți de Casație dela 1 Ianuarie 1926.

4. Mărirea salariilor consilierilor Curților de Apel, întrucât cu insuficiența salariilor de astăzi, cu greu-tăți mari se poate face față multiplelor nevoi ale vie-ții, în legătură cu situațiunea de magistrat superior; iar pe de altă parte este prea mare disproporția între salariul domnilor consilieri dela Inalta Curte de Ca-sație, în comparație cu membrii Curților de Apel.

5. Consilierii Curților de Apel după un stagiul îm-plinit în funcțiune de 6 ani dela numire, să fie avansați pe loc și în mod automat la gradul de consilier de Curte de Casație; dela acest drept fiind îndepărtați numai aceia, contra cărora s'ar putea găsi motive teme-inice, de către consiliul superior al magistraturei, prin rapoarte amănunțit motivate.

Avansarea obținută pe loc, impunând obligațiunea pentru consilierul Curții de apel, de a fi trecut și în contra voinței sale în Curtea de Casație, dacă consi-liul superior al magistraturei va hotări această trecere efectivă.

6. Avansările de prim-președinte și președinte la Curțile de apel, să se facă numai în baza vechimer gradului, întrucât ajungerea unui magistrat până la gradul de consilier de Curte de apel prezintă suficiente garanții de pregătiri profesionale de a conduce și în fapt o secțiune sau o Curte de apel.

Dela acest drept, fiind îndepărtați numai aceia contra cărora s'ar putea găsi motive teme-inice din partea con-siliului superior al magistraturei prin rapoarte amă-nunțit motivate.

7. Lista magistratilor cari s'au distins în cursul a-nului judecătoresc, întocmite de Curțile de apel conf. art. 123 din legea de organizare judecătorească să fie obligatorie, neputându-se avansa un magistrat care nu

a figurat pe această listă, întrucât Curțile de apel sunt în cea mai justă măsură să poată cântări valoarea juridică profesională, caracterul de om și moralitatea magistratilor aflați sub dependența Curții.

Să se permite însă, magistratului care nu a fost recomandat, și care eventual s'ar socoti nedreptățit, ca printr-o cerere adresată consiliului superior al magistraturii, din partea unui membru delegat al acestui consiliu, să se facă o cercetare absolut confidențială la fața locului pentru clarificarea situației acestui magistrat nerecomandat și motivele ce au determinat.

8. Restabilirea vacanțelor mici la Curți, conform vechii legi de organizare judecătorească și art. 66 din legea Curții de Casație din 1926; la Crăciun din ajun și până la Sf. Ioan, iar la Paște cu începere dela Duminica Florilor și până la Duminica Tomei.

Vacanța sub această formă, este cerută și reclamată și de avocați și de justițiabili, cari evită pe cât posibil de a nu avea sorocite termeni de judecată între 2—5 Ianuarie, precum și în timpul intermediar al sărbătorilor Paștelor; dar mai ales magistrații Curții simt nevoia unei odihne parțiale, după munca obositoare din fiecare zi, astăzi când Curțile de apel au devenit și instanță de recurs în atâtea afaceri importante.

9. Participarea magistraților Curților de apel în orice fel de comisiune impusă de legi speciale, dacă nu este un atribuit direct al primului președinte al Curții, să se facă de asemenea la 1 Ianuarie a fiecărui an, pentru întregul an judecătoresc, prin tragere la sorți în adunarea generală a magistraților, iar în anii următori, magistrații care au luat parte în comisiuni, să nu mai fie puși la sorți, până la epuizarea numelui tuturor.

10. Desființarea art. 20 din legea de organizare judecătorească, în ceea ce privește „Judecătorul Unic”, și revenirea la sistemul vechiu al completelor de judecată la tribunale cu 2 judecători.

Nepregătirea suficientă profesională a unor magistrați, lipsa de putere, de pricepere clară și de simț juridic mai dezvoltat, face ca foarte multe cauze, cari sunt judecate de judecătorul unic să nu aibă nici soluția bună, dar mai ales redacțiunea hotărârei cu totul neingrijită.

Sistemul judecătorului unic nu se prezintă fericit, întrucât, dacă judecătorul este considerat ca relativ puțin pregătit, avocații caută să amâne de multe ori chiar de comun acord cauzele însemnate; iar dacă aceasta nu o încearcă avocații, atunci însuși judecătorul caută motive de amânare pentru a scăpa de cauze complicate.

Dar și judecătorul bun, simte o greutate în chibzuința sa, întrucât aflându-se singur la ședință cu afaceri de mare valoare, nu are cu cine discuta, sau cel puțin a-și expune față de cineva părerile sale, iar gândirea de unul singur nu duce totdeauna la soluțiile bune.

Din toate punctele de vedere este mai preferabilă judecata în doi, care folosește justițiabililor, dar și magistratului mai puțin pregătit; întrucât lucrând împreună cu un judecător mai bine pregătit, are puțința să învețe ceva; lăsat singur nu-și poate face o educațiune profesională și justiția suferă.

11. Modificarea art. 139 alin. ultim din legea de organizare judecătorească, în sensul ca Ministrul de Justiție să nu aibă acțiunea de disciplină asupra magistraților amovibili, decât pentru abateri dela datele la care sunt ținuți în exercițiul funcțiilor lor; abateri pentru care să nu poată aplica decât pedeapsa prevenirii sau muștrării, treptat sau de-a dreptul, e-

limitarea temporală dela înaintare și suspendarea pe timp limitat.

Dacă fapta este mai gravă și este nevoie a se aplica magistratului disponibilitatea sau destituirea, magistratul amovibil să fie trimis în judecata instanței disciplinare competente, care va aviza asupra pedepsei de aplicat.

În sistemul legislațiunii de astăzi, art. 139 alin. ultim mai cuprinde anomalia, că un magistrat amovibil, oricât s'ar face vinovat de abaterea cea mai gravă, Ministerul de Justiție nu poate decât să-l înlocuiască; pe când pentru același fapt grav, un magistrat inamovibil, judecat de comisia disciplinară poate să fie destituit.

Ori este știut că altele sunt consecințele înlocuirii, și cu totul altele acele a destituirea atât din punctul de vedere al dreptului la pensie, cât și al reintrării în magistratură, care nu sunt pierdute pentru magistratul înlocuit.

12. Mărirea salariilor magistraților dela Tribunale și Judecătorii, pentru a căpăta întreaga lor independență și înlăturarea cât mai mult posibil a grijei de greutatea vieții; aceiași solicititudine trebuie arătată și funcționarilor judecătorești.

13. Intinderea dispozițiilor art. 149 din legea de organizare judecătorească, în ceea ce privește înaintările pe loc, și la judecătorii de tribunale, cari se vor distinge în îndeplinirea îndatoririlor lor, până la gradul de consilier de Curte de Apel.

CONST. C. SIMIONESCU
Consilier la Curtea de apel Brașov

CU PRIVIRE

la interpretarea art. 141 și 149 din legea de organizare judecătorească

Am cetit cu o adevărată părere de rău deciziunea Curței de Apel din București, S. III-a No. 314 din 9 Noembrie 1927 (1) prin care s'a pronunțat asupra unui caz — care nu credeam că va putea fi discutat vreodată dând o soluțiune pe care o cred nedreaptă și în contra textului legii și intențiunii legiuitorului.

Curtea a hotărât că limita de vârstă a unui judecător de Tribunal cu gradul de Consilier de Curte este de 60 ani, iar nu de 65.

Pentru a hotărâ astfel s'a bazat pe art. 141 și 149 din Legea Organizării judecătorești, susținând că din aceste texte rezultă că legiuitorul a avut în vedere „instanța la care magistratul funcționează efectiv iar nu gradul pe care l'a obținut”.

La această interpretare a textului a mai adăogot considerațiunea că legiuitorul când a modificat în 1907 Legea judecătorilor de ocoale acordând judecătorilor înaintarea pe loc până la gradul de Consilier de Curte, nu le-a acordat expres dreptul de a fi scoși la pensie la altă vârstă decât aceea a instanței la care funcționează și argumentul ce rezultă

din dispoziția din art. 149 al Legii Organizării Judecătorești după care stagiul gradului dela o instanță inferioară nu se ține în seamă în acelaș grad la instanța superioară.

Prin acest mod de a vedea s'a făcut o mare nedreptate colegului nostru Corneliu Negrea, care după ce a fost înaintat pe loc ca judecător de Tribunal până la gradul de Consilier de Curte, se vede lipsit de avantajile firești pe care i le conferă gradul obținut printr'o distincă îndeplinire a atribuțiilor în care s'a specializat.

Iată motivele pe care-mi întemeiez părerea mea:

Legiuitorul ținând seamă de vârsta obicinuită până la care un om este în stare să funcționeze normal într'o funcție ca aceea de magistrat, a fixat pentru diferitele trepte la care a știut să ajungă, independent de instanța la care funcționează efectiv, o limită de vârstă pe care a crezut-o mai potrivită pentru ca să nu sufere nici serviciul cerut magistratului, nici prestigiul acestuia.

Nici odată însă nu s'a putut gândi să facă o deosebire între meritele magistratului, după cum dânsul funcționează la o judecătorie, un Tribunal sau o Curte de Apel etc.

Dacă prin art. 141 a arătat vârsta la care magistrații diferitelor instanțe urmează a fi puși din oficiu în poziție de a-și exercita drepturile la pensie nu a spus însă și nici desigur nu a voit să lege această limită de vârstă de instanța la care funcționează magistratul, ci de gradul pe care l'a obținut prin meritele sale, care-i dau dreptul să funcționeze mai mult timp ca altul care nu a știut să obție acel grad.

Textul a fost redactat astfel cum este redactat fără intențiunea de a face vreo deosebire între diferitele instanțe și înțelesul său nu poate fi decât acela: că limitele ce prevede se referă la gradele ce se pot obține obicinuit la diferitele instanțe; dar odată gradul obținut este evident că limita este aceea a gradului prevăzută pentru instanța unde obicinuit se obține acel grad.

Și nici nu poate să fie altfel.

Oare din faptul că un judecător de Tribunal s'a specializat în serviciul său și a ajuns prin modul distincă în care și-l îndeplinește să obține gradul de Consilier de Curte, se poate susține că dânsul nu este în stare să-și îndeplinească aceste îndatoriri până la limita desfiptă gradului, ca și un Consilier de Curte?

De asemenea unui magistrat care s'a specializat în judecarea pricinilor dintre săteni, specializare atât de folositoare statului și care a făcut tocmai pe legiuitor să-i dea dreptul de a obține gradul de Președinte de Tribunal și Consilier de Curte de apel pe loc, i se poate lua fără un text expres și fără o flagrantă nedreptate, avantajile ce decurg pentru el din gradul ce a știut să obție?

Și aceasta nu este numai drept dar este cât se

poate de logic, deoarece dacă un Consilier de Curte de apel este găsit apt să continue a-și îndeplini funcțiunile, mai grele și de o importanță mai mare, până la limita de 65 ani, cu atât mai mult va fi apt magistratul care a obținut acelaș grad la Tribunal sau judecătorie să îndeplinească funcțiunile sale mai ușoare, dar de altfel, în care s'a specializat, până la aceeași vârstă.

Dar Curtea de apel a simțit cred că argumentul tras din text nu este suficient și atunci a căutat argumente în sprijinul părerii sale: mai întâi în dispozițiunea legii prin care nu se ține în seamă stagiul Consilierului înaintat pe loc, când trece la o Curte de Apel și în al doilea rând lipsa de text expres în legea judecătorilor care să prevadă limita de vârstă în caz de înaintare pe loc.

În ce privește neținerea în seamă a stagiului: aceasta este o dispozițiune expresă a legii prin care legiuitorul, pentru motive pe care le cred întemeiate, a luat anume celui înaintat pe loc o parte a dreptului său, considerând că ar fi fost nedrept să socotești pentru vechimea Consilierului de Curte efectiv, vechimea judecătorului cu grad de Consilier câștigată la altă instanță, deoarece în acest timp Consilierul de Curte a făcut o experiență în judecarea afacerilor Curții, care-l pregătește mai bine pentru o înaintare mai departe.

Așa că această considerațiune departe de a veni în sprijinul părerii Curții de apel, susține părerea noastră, dovedind că a trebuit un text de lege expres pentru a lua judecătorului înaintat pe loc dreptul ce-l avea la vechimea câștigată.

În ce privește că legiuitorul nu a prevăzut expres o altă limită de vârstă pentru magistratul înaintat pe loc la judecătorie, decât aceea prevăzută de legea pentru judecătorii de ocol: credem că dacă textul art. 141 se interpretează astfel după cum am arătat mai sus, nu era nevoie de o dispoziție expresă în această privință, deoarece legiuitorul nu a înțeles să inoveze nimic în ce privește limita de vârstă, când a dat judecătorului de ocol dreptul de înaintare pe loc; ci a înțeles să-i dea acest drept, după-cum era și firesc, cu toate atributele sale, fixate de dreptul comun. Text expres ar fi fost nevoie să introducă numai atunci când legiuitorul ar fi vrut să-i răpească acest drept și să reducă limita de vârstă aferentă la gradul de Consilier la aceea aferentă gradului de judecător.

Pentru aceste considerațiuni credem că Curtea prin deciziunea sa a comis o mare nedreptate care desigur va fi îndreptată de Curtea de Casație, căreia trebuie să se adreseze colegul nostru nedreptățit pentru el și pentru noi toți cei numeroși cari vom fi mâine în cazul său.

EDGAR SCHELETTI

Judecător Președinte al Judecătoriei
Rurale Bazargic, jud. Caliacra

Dacă art. 49 din legea accelerării judecăților se aplică sau abrogă dispozițiuni similare din legi speciale?

Art. 49, menționat mai sus, și în cuprinderea: „Procentele legale se vor calcula după scontul *Băncii Naționale* augmentat cu 4% în materie civilă și 6% în materie comercială“, este pus în cap. 6, sub titlul *Dispozițiuni comune*“.

Cuprinsul acestui capitol suprimă dispozițiunile din procedurile în vigoare cari ar putea fi încă isvor de surpriză și târăgăniți

Astfel prin art. 48, s'a prevăzut o despăgubire reală a cheltuelilor de judecată efectiv făcute, întrucât se știa că, modicitatea acestor despăgubiri contribuia la înmulțirea și trăgănarea proceselor și cum, dobânzile reprezintă despăgubirea pagubei pe care datornicul a pricinuit-o creditorului său prin întârzierea convenitei plăți a capitalului — art. 1333, 995 Cea., art. 282 Cod com. ard.

Pentru acelaș motiv în art. 49 s'a prevăzut ca procentele legale să se calculeze după scontul *Băncii Naționale*, augmentat cu 4% în materie civilă și 6% în materie comercială. (Vezi expunerea de motive a legiuitorului legii acc. jud.).

„Astăzi când scontul băncii naționale e de 6% atât în materie civilă și comercială, avem procente ce se pot calcula părților: 10% în materie civilă și 12% în materie comercială“.

„Art. 49 netratând o chestie de procedură, face parte din articolele, care au intrat în vigoare odată cu promulgarea legii — 18 Mai 1925 — aceasta conform art. 57, 70 din lege. (Vezi legea acc. jud. comentată de Gh. P. Aronescu const. la Curtea de Apel, Brașov).

Legea acc. jud., fiind o lege de procedură, cată a fi considerată ca o lege specială și de strictă interpretare.

Insuși art. 53 din lege, indică acest criteriu căci, după ce proclamă că, „legea de față formează în materie civilă și comercială, de natură contencioasă, înaintea tribunalelor ca primă instanță și ca instanță de apel și recurs, precum și înaintea Curților de Apel, procedura unificată de drept comun pe întreg teritoriu țării“, apoi arată: „că dispozițiunile legii n'aduc nici o atingere procedurilor speciale instituite fie prin legi speciale, fie prin legile de drept comun, nici în ceea ce privește procedura lor, nici în ceea ce privește căile de atac, decât în măsura în care aceste legi speciale vor avea nevoie a se complecta prin dispozițiunile dreptului comun, astfel după cum și sub regimul procedurilor anterioare — legii acc. jud. — ele se complectau cu dispozițiunile procedurale de drept comun“.

Consecință a acestui principiu și acelor mai sus expuse este că, art. 49 neconținând o dispozițiune de procedură, în nici un caz — în felul cum este redactat astăzi — nu se poate aplica dispozițiunilor similare din legi speciale sau a le abroga căci, deși plata procentelor legale este despăgubirea unei daune ocazionate de un delict sau quasi delict, ele vor avea a se plăti însă în cătimea prevăzută de legile speciale; în speță, urmând a se aplica prin analogie, principiul „Nulla poene sine lege“.

Astfel fiind, procentele ce au a se plăti conform legii de expropriere (XLI) 1881 — lege specială din Ardeal — vor fi de 6%, așa cum prevede paragr. 30 din aceeaș lege; în materie de contribuțiuni, ele vor fi de 9% cum prevede art. 116 alin. 2 din legea pentru unificarea contribuțiunilor directe, cu un cuvânt în cătimea prevăzută de legile speciale, care conțin și dispozițiuni de plata dobânzilor.

Când legiuitorul a voit ca procentele să fie de 12% sau în cătimea prevăzută de art. 49 din legea acc. jud. a spus-o și o spune categoric.

Exemple: 1). Art. 58 din regulamentul privitor la administrarea tutellelor din Transilvania — publicat în Monitorul Oficial No. 82 din 13 Aprilie 1926, — spune „partea e datoare să plătească după împrumutul ce i s'a încuviințat o dobândă care se va calcula după scontul *Băncii Naționale* augmentat cu 6%“.

2. Art. 64 alin. 2 din legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică, — vechiul regat — din 20 Oct. 1864 cu modificările din 1900 și 1913, indică procentele prevăzute de codul civil român ce vor fi augmentate conf. art. 49 leg. acc. jud.

Concluzia: art. 49 din legea acc. jud. va forma o bază pentru orice viitoare lege de unificare ce ar cuprinde și dispozițiuni de plata dobânzilor, în nici un caz, fără modificarea textului actual, nu va putea fi aplicat dispozițiunilor similare din legi speciale anterioare legii acc. jud. sau să abroge acele dispozițiuni.

Se va aplica însă ori de câte ori legile speciale existente — de orice natură ar fi — nu vor cuprinde dispozițiuni în ce privește cătimea dobânzilor ce au a se plăti sau vor trimite la dispozițiunile de drept comun. (Cod civ. sau com.), cum s'a făcut prin art. 64 alin. 2 din legea de expropriere din vechiul regat, menționată mai sus.

A decide altfel, ar fi să trecem și să călcăm atât dispozițiunile categorice din legea acc. jud. cât și intenția legiuitorului ei, atribut ce nu cade în sfera puterii judecătorești, care cel mult poate da atenție „de lege ferenda“.

D. ȘTEFANESCU
Judecător la Trib. Ciuc

INTERPRETAREA LEGILOR ȘI LEGIILE INTERPRETATIVE *)

Legile interpretative.

Evident că la prima vedere principiul ce consacără dreptul puterii legiuitoare să interpreteze o lege pare în afară de discuțiune, cu atât mai mult cu cât acest principiu se sprijină și pe autoritatea tradițiunei, căci dreptul lui Justinian îl consacrase în adajul „ejus est interpretari, ejus est condere“.

De altmintrelea și într'un mod logic nimeni nu poate să cunoască mai bine intențiunile ce au prezidat la facerea unei legi, atunci când ea este confuză și provoacă conflicte jurisprudențiale, decât cel ce a creat însăși legea, adică legiuitorul.

În orice caz, și aceasta trebuie precizat încă dela început, legea interpretativă nu trebuie să exprime dorința legiuitorului ce face această lege, ci intențiunea avută de autorul legii interpretate, căci altmintrelea n'ar mai fi lege interpretativă, ci o lege nouă retroactivă. Tocmai din nesocotirea acestui principiu juridic, decurg abuzurile ce se fac pe această cale și ce comportă consecințele periculoase ale retroactivității.

Principiul interpretării pe cale de lege, cu toate

*) Acest articol face parte din interesanta lucrare „*Studii de drept*“ ce a apărut zilele acestea.

acestea, în situațiunea actuală a legislațiunilor, poate comportă serioase discuțiuni, căci dacă căderea legiuitorului este să facă legea, interpretarea cade în atribuțiunile firești ale puterei judecătorești alături de aplicarea ei.

Rolul Curții de Casație în interpretare nu mai e supus nici unei discuțiuni, de aceea, cum vom vedea mai jos, socotim că după ce legea confuză a făcut obiectul discuțiunilor în fața acestei instanțe, parlamentul nu mai are a se pronunța.

În orice caz pentru a tranșa discuțiunea ce s'ar naște în jurul chestiunei referitoare la interpretarea unei legi, pe cale de lege, unele state au înscris în înseși constituțiunile lor acest principiu. Printre aceste state menționăm Bavaria, Italia, Luxemburgul, Belgia și România.

Articolul 28 din constituția belgiană „L'interprétation des lois par voie d'autorité n'appartient qu'au pouvoir législatif“ a fost adoptat întocmai de constituțiunea română din 1923, devenind articolul 36: „Interpretațiunea legilor cu drept de autoritate se face numai de puterea legiuitoare“.

În Franța legile constituționale nu conferă într'un mod expres interpretarea, Puterei legislative. Din analizarea diferitelor legi ce au stat la temelia legiuirilor ordinare, se poate vedea cât a variat și cât de mari au fost variațiunile provocate de această chestiune. Astfel legea din 1790 în titlul I art. 12 înscrie un principiu ce ridică tribunalelor dreptul de a interpreta „Les tribunaux ne pourront point faire des réglemens, mais ils s'adresseront au Corp législatif toutes les fois qu'ils croiront nécessaire soit d'interpréter une loi, soit d'en faire une nouvelle“. Prin această lege prin urmare tribunalele erau reduse numai la simple organe de aplicare a legii. Luându-se interpretarea din mâna tribunalelor, legiuitorul își manifestă neîncrederea în puterea judecătorească, neîncredere determinată de perspectiva unei puteri excesive ce această și-ar putea-o însuși pe calea interpretării.

Puțin în urmă legea din 27 ventose an VIII în art. 78 părăsește complect concepția ce domină legea din 1790 trecând interpretarea în seama puterei judecătorești: „Lorsque après une cassation le second jugement sur le fond sera attaqué par les mêmes moyens que le premier, la question sera portée devant toutes les sections unies du tribunal de Cassation“. Situațiunea creată de această lege nu avea să dureze vreme lungă căci în 1807 evenimentele politice erau de așa natură încât prin legea din 8 Septembrie dreptul de interpretare fu ridicat puterei judecătorești și trecut împăratului, pe bază că el singur avea inițiativa legilor după cum în 1790 interpretarea aparține pentru același motiv corpului legislativ. Evident că aceste fluctuațiuni erau determinate de faptul concentrării tuturilor puterilor între mâinele unei autorități mai mult sau mai puțin absolute. Pe măsură însă ce principiul

separațiunei puterilor în stat se impunea, într'un mod inevitabil, interpretarea în concreto trecea asupra puterei judecătorești, așa că legea din 1 Aprilie 1837 nu numai că puse principiul, dar chiar decidea că a treia Curte de Apel trebuie să-și conforme sentința cu doctrina Curții de Casație, ce se impunea însă numai speței. De asemenea această lege suprime prin articolul 4 necesitatea de a provoca o interpretare legislativă.

Mai mult, din această lege rezultă după cum observă și Faustin Héllie că „le pouvoir législatif ne peut plus rendre aucunes lois d'interprétation; toute prétendue loi de cette espèce ne vaudrait que pour l'avenir et ne serait par conséquent qu'une loi nouvelle“ (10).

Această ultimă dispozițiune ce reprezintă exact contrariul principiilor admise de legea din 1790, marchează granița extremă la care problema interpretării pe cale de lege a putut ajunge.

Un lucru ni se pare cert și anume: nici nu se poate refuza tribunalelor dreptul de a interpreta după cum a făcut legea din 1790, dar nici nu se poate refuza parlamentului acest drept dupe cum a făcut legea din 1 Aprilie 1837. Adevărul rezidă între aceste două extreme. Vom vedea unde trebuie plasat. Pentru a putea răspunde la chestiunea propusă vom trebui în prealabil să vedem ce este o lege interpretativă, când această lege e legitimă, care e situațiunea legii interpretative în raport cu principiul separațiunei puterilor în stat, cari sunt efectele legilor interpretative, și în sfârșit cari sunt avantajele și pericolele ce decurg din legile interpretative. Toate aceste le vom vedea din punct de vedere al principiului iar apoi vom analiza în linii sintetice care e situația legilor interpretative la noi în țară.

Ce este o lege interpretativă. După cum am arătat mai sus, o lege interpretativă nu este o lege nouă, ci aceiași lege veche pe care legiuitorul o precizează atunci când din cauza nepreciziei textului, provoacă confuziuni și conflicte jurisprudențiale. Ori ce altă lege care sub pretext de a interpreta legea veche nu face decât să o modifice în sensul vederilor legiuitorului actual, nu poate avea caracterul interpretativ ci acela al unei legi noi retroactive. Parlamentul are puterea să facă o asemenea lege, dar n'are însă dreptul. Are dreptul să modifice legea pentru viitor, să-i atașeze însă efecte retroactive, este un drept supus atâtor critice, încât apare ca un abuz de drept, adică ca o faptă în afară de drept. Dacă este de datoria puterei legislative să suprime o lege rea, această datorie nu poate fi îndeplinită pe căi ce ar da câte odată rezultate și mai rele. Legile interpretative nu trebuiesc întrebuițate decât în situațiuni excepționale, adică atunci când

10) Constitution de France, p. 1035; Aubry et Rau I, p. 102. note 9 et 9 bis și Cass. 29 Aug 1865, S. 65, 1, 433.

orice altă lege n'ar putea da rezultatele urmărite.

Legea interpretativă trebuie să se atașeze prin urmare intențiunii legiuitorului ce a creat legea principală. Pentru aceasta legiuitorul interpretativ urmează să se transporte în situațiunea de spirit și de fapt a legiuitorului ce a creat legea, ceea ce la distanțe mari este aproape cu neputință de realizat. Situațiunile create de starea de gândire și de evoluțiunile posteriore nu trebuie să influențeze întru nimic pe legiuitorul interpretativ, de unde rezultă după părerea general admisă (11), că nu s'ar putea modifica pe cale de lege interpretativă situațiunile de drept ingrate create copiilor naturali sau femeiei măritate, căci este în afară de discuțiune că starea de gândire actuală este cu totul alta de aceea ce a prezidat facerea codurilor. Aceste situațiuni nu pot fi modificate decât prin abrogarea legilor vechi și înlocuirea lor cu legi noi. De aceea insistăm asupra faptului ce se erige în principiu că legea interpretativă este de strictă creațiune.

Pentru ca o lege interpretativă să aibă o rațiune ce ar legitimă creațiunea sa, trebuie ca legea ce ar urmă să fie interpretată să fie de astfel de neprecizie, încât să creeze confuziuni și conflicte de jurisprudență.

Tribunalele ce sunt obligate prin lege să aplice legea chiar dacă este întunecată, vor da într'un mod cert hotărâri deosebite, cu atât mai deosebite cu cât legea este susceptibilă de mai multe interpretări. După părerea ce predomină și pe care o socotim adevărată, pentru ca o lege interpretativă să fie legitimă, trebuie ca conflictul să se fi produs între instanțele de fond deoparte și Curtea de Casație de alta. „Lorsque l'incertitude de la jurisprudence l'exige, l'intervention du pouvoir législatif est légitime et nécessaire. C'est un droit immense sans doute. Par cela même il faut y recourir rarement“ (12). După părerea noastră însă socotim că chestiunea este cu mult mai delicată decât cum pare. Această credință ne o întemeiem pe considerentele ce vom arăta imediat.

În ceea ce privește condițiunea esențială ce ar legitimă intervenția puterii legislative, anume un conflict existent între instanțele de fond și Curtea de Casație, în principiu acest conflict nu există, sau dacă există este tranșat pe cale de autoritate, doctrina Curții de Casație, impunându-se după casare prin lege instanțelor de fond. Aproape toate legiuirile, printre care face parte și cea română, au adoptat acest punct de vedere.

Legea Curții de Casație și Justiție din 19 Decembrie 1925, ce deși modifică dispoziția art. 65 din vechea lege, este sub raportul acestui principiu destul de categoric în art. 54. În caz de casare cu trimitere deciziunile Curții de Casație asupra pun-

telor de drept soluționate, sunt obligatorii pentru instanța de fond. „În caz când judecătorii acestei instanțe nu se vor conforma deciziunii Curții de Casație ei vor fi trași în judecata Consiliului disciplinar.

Hotărârea casată din nou se va trimite aceleiași instanțe care va judecă conform art. 52“.

Pe lângă acest cuprins, sub raportul ce ne privește, vechiul art. 65 mai avea un paragraf redactat în termenii următori: „în acest caz Curtea de Casație va comunica îndată Ministerului de Justiție chestiunea de fapt controversată pentru ca la trebuință să se ceară de guvern interpretarea oficială a legii dela puterea legislativă“.

Această dispozițiune ce investește Curtea de Casație cu inițiativa unei legi interpretative nu o mai găsim în legea actuală. Avut-a legiuitorul din 1925 intențiunea să o desființeze? Aceasta este o chestiune supusă controversei asupra căreia nu vom insista.

În orice caz din cuprinsul acestui text, care după cum am menționat se află în toate legislațiunile, se poate vedea destul de clar că nu poate fi vorba de conflict între instanțele de fond și Curtea de Casație decât numai atunci când prin ipoteză, instanța de fond n'ar vrea să se conforme deciziunii Inaltei Curți. Numai în acest caz alături de sancțiunile disciplinare ce s'ar aplică instanței recalcitrante, în ipoteza în care ultimul aliniat al vechiului text 65 ar supraviețui, Curtea de Casație ar putea sesiza Ministerul de Justiție, pentru ca la trebuință să se ceară de guvern interpretarea oficială a legii dela puterea legislativă.

Conflicte de asemenea natură cel puțin în țara noastră, și după cât ne stă în cunoștință nici aiurea nu s'au produs, sau dacă s'au produs cazurile sunt extrem de rare ceea ce a determinat probabil și faptul că legile interpretative să nu fie decât foarte puțin frecvente.

După ce am arătat că conflictul iscat între instanțele de fond și Curtea de Casație — conflict ce constituie condițiunea esențială după părerea unanimă pentru ca legea interpretativă să fie legitimă — este aproape de domeniul ipotetic, vom menționa că în ceea ce ne privește socotim că interpretarea unei legi pe cale legislativă nu-și are rațiune decât numai în cazul în care legea interpretativă este făcută de însuși autorul legii principale.

În realitate după cum însuși numele o arată o lege interpretativă nu poate face nimic altceva decât să deslușească intențiunea legiuitorului ce a creat legea, intențiune insuficient de clar redactată. Îndată însă ce legea interpretativă s'ar depărta dela această rațiune strictă, pierde prin însuși acest fapt calitatea juridică de lege interpretativă, devenind ipso facto o lege nouă cu efect retroactiv.

Dacă toată rațiunea și de altminterlea singură

11) *Bartélemy*, Revue du droit public, 1908, p. 498.

12) *Bartélemy*, op. cit.

rațiune a legii interpretative nu este decât lumina-rea, iar nu retușarea textului ce conține voința legiuitorului, în sensul intențiilor ce au dictat facerea legii, se naște dela sine întrebarea care dintre cele două puteri este mai aptă să interpreteze intențiunea unui legiuitor ce nu mai există ?

Credem că răspunsul se impune dela sine și a-nume că atunci când este vorba de interpretare, puterea judecătorească reprezentată prin Inalta Curte de Casație a cărei principală menire rezidă tocmai în interpretare, are această cădere.

Acest drept nu-l capătă puterea legislativă într'un mod logic decât în ipoteza în care autorul legii confuze poate să-și manifeste intențiunea. În afară de acest caz parlamentul ce nu a creiat legea, poate să o abroge și să o înlocuiască, căci are și puterea și dreptul. Evident că poate în fapt să o și interpreteze, însă în ceace ne privește socotim că dacă o face, o face peste drepturile sale. Socotim de asemenea, și credința aceasta ne-o bazăm pe cazuri concrete, că de câte ori puterea legiuitoare face o lege interpretativă, de atâtea ori urmărește modificarea, sau creierea unei legi noi. Pentru a evita creierea unei legi noi căreia să-i atașeze efecte retroactive, ceace ar da evident loc la nenumărate discuțiuni întemeiate de multe ori, legiuitorul procedează pe calea deturnată a legii interpretative cu mult mai ușor de trecut.

Istoria legislațiunii franceze ne pune la dispoziție numeroase exemple. Nu ne vom opri decât asupra celor ce ni par mai elocvente.

Astfel legea franceză din 25 ventoze anul XI referitoare la forma și prin urmare la validitatea actelor notariate cerea prin articolul 9 ca condițiune esențială, ca actele notariate să fie îndeplinite sau de către doi notari împreună sau de unul singur asistat însă în cazul acesta de doi martori. Practicienii însă se îndepărtară cu timpul dela această dispoziție sancționată prin nulitate adoptând obiceiul ca actul să nu fie îndeplinit decât de un singur notar pentru ca apoi să fie iscălit și de cel de al doilea sau în lipsa lui de cei doi martori ceruți de lege. Viciul acestui procedeu constă tocmai în faptul că iscăliturile notarului al doilea sau ale martorilor se aplicau după ce actul era îndeplinit, atunci când art. 9 al sus menționatei legi cerea pentru validitatea acestor acte prezența notarului sau martorilor la însăși confecționarea lor.

Chestiunea ridicându-se în fața Curții de Casație, aceasta neputând constata decât claritatea textului art. 9 din legea din 25 ventoze an XI și ce cerea după cum am menționat într'un mod formal prezența notarilor sau martorilor în momentul facerii actului, pronunță nulitatea actelor autentice făcute în altă formă decât cea legală (13).

În fața acestei situațiuni ce desființă aproape toate actele notariate, guvernul interveni și pe ca-

lea legii din 21 Iulie 1843 pe care o numi interpretativă, desființă dispozițiunea art. 9 a legii din anul XI validând astfel toate actele notariate făcute ilegal. Cu toată denumirea de lege interpretativă, în fața textului clar al art. 9 interpretat legea din 1843 din punct de vedere juridic nu poate fi considerată ca atare. Guvernul a recurs la acest procedeu pentru ca în realitate să facă o lege nouă cu efect retroactiv.

Alături de această aplicație destul de demonstrativă pentru a întări ce am susținut mai sus, anume că legile interpretative constituie în mâna legiuitorului un mijloc, pentru a putea pe cale deturnată să parvie la modificarea unei legi, vom aminti și legea din 13 Aprilie 1908, care este cea dintâi ce-și poartă calificarea de interpretativă în însuși textul ei. Iată împrejurările :

Legea asupra separațiunii Statului de Biserică din 1905, prin art. 9 decidea că în lipsă de asociațiuni religioase, bunurile fundațiilor eclesiastice desființate, vor fi trecute stabilimentelor de binefacere, acordând donatarilor și moștenitorilor în linie directă o acțiune în revendicare, ce trebuia intentată într'un timp de 6 luni dela data publicării decretului de devoluție în jurnalul oficial. Chestiunea ce se ridică și ce împărți părerile fu aceea de a se ști dacă acest text lovea și acțiunea în revocare pentru neexecutarea obligațiilor și care conform art. 953 și 954 din codul civil aparține și colateralilor durând 30 de ani.

Opinia tribunalelor se împărți pe această temă, majoritatea înclinând spre o interpretare restrictivă, socotind că art. 9 din legea din 1905 nu viză decât revendicarea intentată de autorii donațiunii sau de moștenitorii lor în linie directă, și că numai în acest caz acțiunea eră limitată la 6 luni. Acțiunea pentru neexecutarea obligațiilor deschisă și colateralilor conform dreptului comun urmă prin urmare să producă efectele așa după cum rezultau din art. 953—954 cod. civil.

În fața acestei situațiuni neprevăzute în 1905 și care lipseă stabilimentele de binefacere de o bună parte din averea pe care legiuitorul din 1905 dorea să le-o treacă, avere ce reveneă pe baza hotărârilor, colateralilor, Ministerul de Justiție interveni prin circulara din 16 Iulie 1907, invitând tribunalele să suspende judecățile pendinte până când legiuitorul va interveni prin interpretarea legală a art. 9 din lege.

Această acțiune a guvernului conduse la legea interpretativă din 13 Aprilie 1908, pe baza căreia, orice „acțiune ce tindea la reluarea bunurilor fie ca calificată acțiune în revendicare, în revocare sau rezoluțiune, trebuia introdusă în termenul de 6 luni. Această acțiune nu putea fi introdusă decât de autorii sau moștenitorii în linie directă“ (14).

Pe baza aceste legi interpretative dreptul cola-

13) 1841. S. 41. I. 105; S. 42. I. 128.

14) *Duguit*, Dr. Const. ed. II, tome II, p. 222.

teralilor de a anulă liberalitățile, drept ce decurgea din art. 953 și 954 și ce nu eră desființat de art. 9 al legii din 1905, fu pe această cale suprimat.

Afară de aceste legi ce rămân cele mai importante pentru a învederă mecanismul util poate dar nejuridic cum puterea legislativă poate să se folosească de legile interpretative, am mai putea cită și legea de finanțe din 8 Aprilie 1910, complectată de art. 128, al legii din 13 Iulie 1911, care declară prin art. 65, aplicabil acest articol cazurilor prevăzute de art. 5 al legii din 8 Ianuarie 1905 (15), și altele de mai mică importanță.

Retroactivitatea legii interpretative. — Cel mai de seamă efect care animă în realitate discuțiunile asupra legilor interpretative, este acela al retroactivității. Este știut că principiul ce stă la baza unei legiuri solide, este siguranța situațiunilor decurse din lege, adică acela al neretroactivității, căci ar fi injust ca o lege să modifice o situațiune pe care părțile au contat, și din care a decurs drepturi legale. Evident că cu toate aceste principii, Parlamentul procedează de multe ori la facerea unei legi căreia îi atașează efect retroactiv, după cum am arătat că s'a întâmplat atât cu legea din 21 Iunie 1843, referitoare la așa zisa interpretare a legii din 25 ventose an XI asupra actelor notariate, cât și cu legea din 13 Aprilie 1908 referitoare la interpretarea legii din 1905 asupra separațiunei bisericiei de Stat. Din punct de vedere juridic, aceste legi pot fi considerate ca legi noi cu efect retroactiv iar nu ca legi interpretative.

În ceea ce privește țara noastră am putea menționă ca legi cu efect retroactiv, legea agrară din 1921 ce-și fixează efectele la data de 15 August 1916, în art. 3: „iar în ceea ce privește întinderea lor (moșiilor) se socotește după starea lor juridică dela 15 August 1916...” Iovind în același timp cu nulitatea în raport cu legea agrară toate înstrăinările efectuate dela 15 August 1916. „Toate înstrăinările efectuate dela 15 August 1916 sunt fără efect în tot ce privește aplicarea acestei legi“.

Nu ne vom oprî însă asupra retroactivității legilor ordinare. Ceea ce ne propunem a vedea este situațiunea legii interpretative în raport cu principiul neretroactivității.

Retroactivitatea legii interpretative nu este esențială. Legiuitorul are și puterea și dreptul să facă o lege interpretativă neretroactivă. Pentru atingerea acestui scop însă trebuie să-și exprime voința într'un mod cert. În cazul în care face sau nu-și exprimă intențiunea clar, legea interpretativă capătă retroactivitate, cel puțin o retroactivitate aparentă.

Intențiunea autorilor codului civil francez eră dominată de ideia retroactivității și pentru a curmă discuțiunile și a nu mai dă loc la controverse asu-

pra acestui principiu, art. 2 din cod, aveă și un aliniat redactat în sensul următor: „Néanmoins la loi interprétative d'une loi précédente aura son effet du jour de la loi qu'elle explique sans prejudice des jugements rendus en dernier resort, des transactions, décisions arbitrales et autres, passées en force de chose jugée“.

Consiliul de Stat a suprimat însă această dispozițiune socotind inutil de a mai exprimă ceva atât de evident (16).

Dacă ne ținem în cadrul strict juridic al legilor interpretative putem constată că retroactivitatea legii interpretative nu este însă decât aparentă.

În realitate legea interpretativă nu introduce nici o dispozițiune nouă, nefăcând altceva decât să explice dispozițiunile legii vechi.

Plecând dela acest principiu, legea interpretativă nu modifică nici o situație legal creiată. Toate situațiunile decurse din interpretarea justă a vechii legi, ceea ce este și posibil și frecvent, căci hotărârile tribunalelor deși contradictorii adoptă în bună parte și sensul adevărat pe care legiuitorul a înțeles să-l deă legii, rămân în picioare. Ceea ce modifică sunt situațiunile creiate prin interpretarea greșită a legii. Aceste situațiuni sunt modificate sau desființate din punct de vedere juridic, nu fiindcă a intervenit legea interpretativă, ci fiindcă sunt contrarii textului legii vechi. Retroactivitatea legilor interpretative este în fapt numai aparentă după cum aparentă este și retroactivitatea deciziunilor Curții de Casație.

O situație creată de hotărârea unui tribunal, confirmată de Curtea de Apel poate fi desființată de Curtea de Casație după zecimi de ani ca contrară legii, anulându-se tot și restabilindu-se lucrurile în situațiunea lor inițială. Se poate spune că deciziunea Curții de Casație are un caracter real retroactiv? Nu, fiindcă n'a introdus nici o dispozițiune nouă de natură să modifice situațiunea părților, situațiune legală pe care părțile aveau dreptul să conteze.

Legile interpretative atâtă vreme cât nu introduc vreo dispozițiune nouă în stare să modifice o situațiune creată de legea veche pe care părțile au contat și care le-a determinat acțiunile, nu sunt retroactive, fiindcă nu modifică nici o situațiune legal creată. Ceea ce modifică sunt numai situațiunile create de greșită interpretare a legii, adică de interpretarea și aplicarea contrarie legii inițiale. dupe cum deciziunea Curții de Casație, poate pe baza aceluiaș principiu, să le desființeze. Această retroactivitate care după cum am arătat este mai mult aparentă decât reală, nu poate atinge — pe baza principiilor comune — situațiunile rezultate din hotărâri definitive, căci principiul res judicata pro veritate habetur se opune, după cum nu poate mo-

15) Duguít, loc. cit.

16) *Loché*, t. I, p. 380, art. 2 și 391 No. 16; *Merlin*, rép. Effet retroactif par. 13.

difică nici pe cele rezultate din transacțiuni, căci fiecare poate modifica prin convenție dispozițiunea legii, atunci când ea nu este de ordine publică.

Am arătat însă că puterea legislativă în nenumărate rânduri a trecut peste drepturile ei, drepturi încadrate de principiile fundamentale ale dreptului, neținând seamă de normele elementare mai sus arătate. Vom arăta cazuri în care Parlamentele au călcat în picioare principii necontestate, cum este de pildă cazul legii franceze din 31 Martie 1922 ce a produs o legitimă protestare în rândurile doctrinei franceze, și pe care cu drept cuvânt decanul facultății de drept din Bordeaux, Léon Duguit, o califică ca monstruoasă.

Se știe că în Franța, de altmintrelea ca și la noi în țară a urmat după război o epocă de criză a locuințelor. Printre alte dispozițiuni legiuitorului din 1922 parvine la facerea legii din 31 Martie al cărui art. 2 este conceput și redactat în termenii următori: „Pour les locaux à usage commercial, industriel ou professionnel, les articles 56 et 58 de la loi du 9 mars 1918 ainsi que l'art. 1, par. 3 de la présente loi, sont applicables aux cessionnaires ou sous-locataires, quelle que soit la date de la cession ou de la sous-location. Cette disposition ayant un caractère interprétatif, les cessionnaires ou sous-locataires seront recevables à réclamer la prorogation, non obstant toute décisions contraire, même passée en force de chose jugée, à l'exception seulement des décisions qui auraient été exécutées”.

Ne oprim de a comenta din punct de vedere juridic această dispozițiune, am menționat-o numai pentru ca să se poată vedea până unde poate merge un legiuitor pe calea așa numită a legilor interpretative.

Cu drept cuvânt Léon Duguit (17) în critica pe care o face acestei legi spune: „Je croyais jusqu'à présent que s'il était un principe universellement admis comme essentiel à l'ordre social, c'était le respect de l'autorité de la chose jugée, s'imposant à tous, gouvernants et gouvernés, au législateur lui-même. L'Etat a institué des facultés de droit pour l'enseigner. Mais les chambres de 1922, ont changé tout cela et décident expressément que les décisions de justice seront anéanties alors qu'elles ont acquis l'autorité de chose jugée”.

N. G. VRABIESCU

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 31 Mai 1927

Președinția d-lui D. FLORESCU, Consilier

Decizia No. 1546

Basarabia. Dreptul de protimisis. Caracterul acestui drept. Este nu numai un drept de răscumpărare, dar și de preemțiune.

După dreptul local basarabean, rămas în vigoare în

17) Dr. Const. t. II, p. 227.

ce privește condițiunile de fond pentru executarea dreptului de protimisis, de oarece ucaturile din 1842 și 1873 cum și codul civil rus nu au modificat decât numai termenele și condițiunile de formă ale exercitărei lui, dreptul de protimisis nu este numai un drept de răscumpărare, care ca atare să poată fi exercitat numai după ce vânzarea a avut loc, ci el este și un drept de a cumpăra cu preferință, adică un drept de preemțiune, care autoriză prin urmare pe cei îndrituiți de a-l exercita și în cazul când fără a fi intervenit vânzarea, există însă o ofertă de vânzare și dânsii își manifestă voința de a beneficia de preferința ce obiceiul locului le acordă, de a se substitui la condiții egale, cumpărătorului ales de vânzător.

Curtea, deliberând,

Având în vedere că recurentul chemând în judecată pe intimații Isai Trofim și Simion Negru, pentru a i se recunoaște dreptul de răscumpărare, prin protimisis, asupra unui imobil vândut de Isai Trofim celuilalt intimat, Curtea din Chișinău, prin deciziunea atacată, respinge, în apel, această acțiune ca inadmisibilă.

Că, pentru a decide astfel Curtea de fond constată în fapt că, între intimați n'a intervenit decât un act de promisiune de vânzare, nu o vânzare efectivă, deoarece actul definitiv urma să fie făcut mai târziu, la cererea cumpărătorului; că, motivează această instanță, înainte de a examina dacă asupra imobilului în discuțiune recurentul este autorizat a exercita dreptul de protimisis pretins, trebuie de examinat dacă un asemenea drept se poate exercita cât timp între părți nu a intervenit decât un act de promisiune de vânzare; că, motivează în această privință Curtea de fond, conform legilor locale din Basarabia, dreptul de protimisis nu se poate exercita decât în caz de vânzare a bunului imobiliar, iar nu și în cazul unei promisiuni de vânzare, unde nu a intervenit nici o transmisiune de proprietate, neexistând act notarial întărit.

Văzând motivele de casare astfel enunțate;

1) „Violarea art. 744, 773, 777, 441; 456—463, 479—483 și 368, procedura civilă rusă, întrucât nu a ținut seamă de recunoaștere, acte și martori și n'a cerut dovezi noi dacă i s'a părut că nu sunt.

„2) Greșită interpretare și violarea art. 1363, cod. civil rus, considerând că dreptul de protimisis nu se poate exercita înainte de facerea actului întărit de vânzare și că facerea actului întărit este o condiție indispensabilă pentru exercitarea acțiunii de protimisis”.

„3) Greșita interpretare și violare a art. 1510—1528, 1679, 1684, idem a art. 707, 1381—1385, 1420 din codul civil rusesc, idem 1686—1888 și 533 cod. civil rus și art. 66 al legii notariale ruse”.

Considerând că vânzarea nu este perfectă decât prin act întărit;

Considerând că cu toată recunoașterea părților și dovezilor produse cu acte și martori, un act prin care se predă imobilul și se plătește prețul integral și vânzătorul nu-și mai rezervă nici un drept, nici față de imobil nici față de cumpărător, este un act de promisiune de vânzare în spiritul art. 1799-1888, iar nu un act definitiv de vânzare în spiritul art. 533, 1510 și 1528, cod. civ. v. rus”.

Considerând că, existența în Basarabia a dreptului de protimisis, stabilit de vechile obiceiuri locale și recunoscut prin hrisovul lui Mavrocordat în favoarea ru-delor etc. în ce privește moșiile răzești, — locuri de

fară, vii, livezi, etc. este necontestată și însăși instanța de fond o recunoaște;

Că, în dreptul local basarabean, rămas în vigoare în ce privește condițiunile de fond pentru exercitarea acestui drept, deoarece ucazurile din 1842 și 1873, cum și codul civil rus, nu au modificat decât numai termenele și condițiile de formă ale exercitării lui, dreptul de protimisis nu este numai un drept de răscumpărare, care ca atare să poată fi exercitat numai după ce vânzarea a avut loc, ci el este și un drept de a cumpăra cu preferință, drept de preempțiune — care autoriză prin urmare — pe cei îndrituiți după lege de a-l exercita, și în cazul când fără a fi intervenit vânzarea, există însă o ofertă de vânzare și dânsii își manifestă voința de a beneficia de preferințe ce obiceiul locului le acordă, de a se substitui la condiții egale, cumpărătorului ales de vânzător.

Considerând că, în speță, chiar dacă între intimații Isai Trofim și Simion Negru nu a intervenit nici o vânzare în formele legale, întrucât lipsește actul notarial întărit, expres cerut de c. c. rus pentru validitatea unei vânzări imobiliare, este însă necontestat că de fapt există o promisiune de vânzare care nu mai putea fi retrasă, din moment ce părțile au luat toate măsurile necesare în această privință prin plata integrală a prețului, predarea bunului, fixarea termenului până când se poate face actul notarial și lăsarea lui la facultatea cumpărătorului.

Că, această promisiune de vânzare cuprinde de sigur o ofertă irevocabilă de vânzare din partea lui Isai Trofim; că de această ofertă recurentul, care pretinde că obiceiul locului îi acordă dreptul de protimisis a luat cunoștință, odată ce a introdus acțiunea sa și printr'însa și-a manifestat voința de a exercita dreptul pretins, depunând prețul și menținând cererea sa înaintea tuturor instanțelor, în tot cursul procesului de față.

Că instanța de fond neținând seamă de aceste principii și neexaminând valabilitatea ofertei făcute de recurent, a dat deciziunea sa cu exces de putere și violarea lor, astfel că recursul devenind fondat, urmează a se admite.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul etc.

NOTA. — Isai Trofim printr'un act de promisiune de vânzare se angajează a vinde lui Simion Negru un imobil în Basarabia și primind integral prețul vânzării îi și predă de îndată bunul, lăsând facerea actului notarial întărit la facultatea cumpărătorului, înăuntrul unui termen anume fixat prin act.

Vasile Cârlan aflând de această ofertă de vânzare și făcând parte dintre persoanele îndrituite după lege de a exercita un drept de protimisis asupra acelui bun imobiliar, face acțiune prin care își manifestă voința sa de a exercita acel drept, depunând integral prețul vânzării.

Afacerea venind în apel înaintea Curții din Chișinău s. I, această Curte de fond îi respinge acțiunea ca inadmisibilă, motivând că dreptul de protimisis nu se poate exercita decât numai în caz de vânzare a unui bun imobiliar, ori în speță prin actul de promisiune de vânzare bunul nu a eșit încă din patrimoniul vânzătorului și deci dreptul de protimisis nu poate fi exercitat.

Înalta Curte de Casație s. I prin decizia de mai

sus casează însă deciziunea Curții de Apel din Chișinău, stabilind că după dreptul local basarabean protimisisul este nu numai un drept de răscumpărare care să poată fi exercitat numai după ce vânzarea a avut loc, dar și un drept de preempțiune, de a cumpăra cu preferință, substituindu-i-se la condiții egale cumpărătorului ales de vânzător, și aceasta în cazul când fără să fi intervenit o vânzare, cum eră în speță.

S'ar părea la prima analiză că soluțiunea Curții de fond a fost bine dată.

În adevăr, Tribunalul civil rusesc din Basarabia găsind că legea sobornicească relativă la protimisis este nepotrivită pentru Rușii cari vor să cumpere pământ în Basarabia, deoarece le eră o piedică, de aceea în anul 1840 Febr. 7, a cerut guvernului rusesc ca să fie abrogată, iar în locul ei să fie aplicate legile rusești ale imperiului cel puțin cu privire la termenul răscumpărării (art. 1363 c. civ. rus). Prin Ucazul imperial din 3 Iulie 1842 și apoi prin cel dela 1873, această cerere a fost admisă introducându-se în Basarabia dispozițiunile din c. civ. rus atât cele referitoare la termenul de răscumpărare, cât și oarecari reguli de procedură — condițiuni de formă — relative la exercițiul acestui drept de răscumpărare.

De aci confuziunea care s'a produs între dreptul de protimisis și dreptul de răscumpărare precizat de c. civ. rus.

După acest cod răscumpărarea nu se admite de cât numai în cazul înstrăinării averii către persoanele străine (art. 1346) și această dispozițiune s'a întins de instanțele judecătorești și în Basarabia (vezi Col. Cohnmansi Nr. 16 și 64 citată de d-l Vespasian Erbiceanu în „Legiuri locale basarabene), ca și cum ar fi coprinsă între regulile introduse prin Ucazele imperiale de mai sus.

Aceste ucazuri n'au modificat însă decât numai termenele și condițiunile de formă ale exercitării dreptului de protimisis, astfel că caracterul său a rămas acelaș, astfel cum este prevăzut în legiurile locale.

Din examinarea dispozițiunilor codicelui Harmenopulos (v. art. 1010—1026 traducerea profesorului Ioan Peretz), rezultă însă că protimisisul este în primul loc un drept de preempțiune, de a cumpăra cu precădere, cum prevede clar art. 1021 când se oferă a se vinde un bun și numai în cazul când din vina vânzătorului nu s'a putut exercita la timp acest drept de protimisis îi rămâne dreptul de răscumpărare.

Aceste dispozițiuni sunt și astăzi în vigoare, deoarece n'au fost abrogate prin ucazurile de mai sus.

Iată de ce suntem încredințați că soluțiunea Instanței supreme este perfect juridică și se impune cu toată autoritatea.

ST. GURĂU,

Consilier Curtea Apel Chișinău.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 22 Noembrie 1927

Președinția d-lui OSCAR NICOLESCU, Prim-președinte
Decizia No. 4815

Ardeal. Asediu. Competință. Înțelegere culpabilă cu comandantul unei cete armate de a răpi bani publici și a jefui orașe și alte domenii. Faptul săvârșit în primăvara anului 1919 într'un ținut din Ardeal. Dacă poate fi judecat de instanțele militare.

In timpul comiterii faptului, în primăvara anului 1919, în Ardeal nefiind declarată starea de asediu, și recurentul nefiind militar în armata română, instanțele militare nu erau competente a-l judeca.

Curtea,

Curtea, *complectându-se numărul cerut de art. 15 din legea sa organică*, a luat în cercetare recursul făcut de Solomon Izrael în contra deciziei Consiliului Permanent de Revizie al Armatei Nr. 428 din 927.

Prezintă recurentul prin d-nii av. Fildermann și V. Mora.

Ascultând pe d-nii av. Fildermann și V. Mora în susținerea recursului, și

Pe d-l Procuror C. Viforeanu în concluziunile puse pentru casare.

Deliberând,

Asupra ultimului motiv de casare, din cele rămase *in divergență*, în următoarea cuprindere:

Consiliul de Reviziune, prin decizia atacată cu recurs, pretinde că competența tribunalelor militare ar isori din decretul 1626 din 1 Iulie 1918, referitor la înstituirea stărei de asediu. Lăsând la o parte considerațiunea că nici instanța de fond nu stabilește că a existat starea de asediu în acea regiune, ținem să arătăm că sus-menționatul decret se referă la vechile fruntării ale țării, necuprinzând nici o clauză pentru întinderea eventuală a acestei stări excepționale și în tot anul 1919 nu a intervenit nici o lege sau decret care să înstitue starea de asediu în Transilvania. Abia în anul 1920 sa decretat starea de asediu la granițele întregii țări.

Cerem casarea pentru necompetența instanțelor militare de a cerceta pe recurent".

Având în vedere că prin decizia supusă recursului de față, cu Nr. 428 din 16 Iunie 1927, Consiliul Permanent de Revizie al Armatei a respins ca nefondat recursul făcut de Solomon Izrael recurentul de azi, în contra sentinței cu Nr. 722 din 926 a Consiliului de Războiu al Corpului 6 de Armată prin care fusese condamnat la 5 ani muncă silnică în baza art. 86 c. penal;

Având în vedere că din sentința supusă recursului rezultă că faptul pentru care a fost condamnat recurentul, constă în aceea în „în primăvara anului 1919 pe când domiciliu în Simleul Silvaniei, Transilvania, cu bună știință a avut înțelegere culpabilă cu individul Goldstein care era comandantul unei cete armate ce avea de scop să răpească banii publici sau să jufuiască orașe ori sate sau alte domenii aparținând Statului”;

Având în vedere că prin decizia supusă recursului Consiliul de Revizie, — înaintea căruia s'a ridicat de asemenea cesțiunea dedusă prin motivul de casare reprodus mai sus, cu privire la necompetința instanțelor militare de a judeca pe recurent pentru faptul imputat, — a decis că instanțele militare erau competente a-l judeca, întrucât legea stării de asediu dă în competența acestor instanțe cercetarea și judecata unor asemenea fapte, și întrucât prin decretul Nr. 1626 din 1

Iulie 1918 starea de asediu era decretată pe întreg teritoriul țării;

Considerând că instanțele militare sunt competente de a judeca pe un infractor: a) când el este militar sau asimilat cu militarii, adică în conformitate cu art. 51 și urm. cod. justiției militare, se găsește în armată în puterea legii de recrutare sau în orice alt mod de angajare; b) când el este civil, numai dacă faptul penal ce i se impută a fost săvârșit pe un teritoriu declarat pus sub stare de asediu și dacă infracțiunea este dată prin legea stărei de asediu în competența tribunalelor militare de a fi judecată;

Având în vedere că este constant că în momentul săvârșirii faptului pentru care a fost condamnat, recurentul nu era militar nici asimilat cu militarii în sensul art. 51 și urm. din codul justiției militare, așa că instanțele militare nu erau competente a judeca pe recurent din cauza calității lui;

Că în asemenea condițiuni, urmează a vedea dacă instanțele militare erau competente a judeca pe recurent din cauza legii stărei de asediu și a decretelor date în baza acestei legi;

Având în vedere că decretul cu Nr. 2798 din 14 August 1916, dat în baza și în conformitate cu legea pentru autorizarea stării de asediu, edictată la aceeași dată, dispune în mod categoric în art. 1 că starea de asediu se declară numai în cuprinsul celor 34 de județe ce avea țara la această dată;

Că, deși în urmă, decretul cu Nr. 1626 din 30 Iunie 1918, publicat în „Monitorul Oficial” din 1 Iulie 1918, care a modificat decretul de mai sus cu Nr. 2798 din 916, dispune în art. 1 că starea de asediu va continua, cu începere dela 1 Iulie 1918 pe întregul teritoriu al țării, în condițiunile prevăzute înr'insul, totuși acest decret se referă numai la teritoriul țării în acel timp, la Vechiul Regat și la Basarabia — a cărei alipire la Vechiul Regat fusese hotărâtă de Sfatul Țării din Basarabia prin declarația din 27 Martie 1918, de care s'a luat act și a fost promulgată prin decretul cu Nr. 842 din 9 Aprilie 1918, ratificat în urmă prin legea publicată în „Monitorul Oficial” Nr. 206 din 1 Ianuarie 1919, — iar nu și la Ținuturile Ardeleni; că aceasta rezultă în mod clar și din instrucțiunile date pentru aplicarea decretului cu Nr. 1626, instrucțiuni cari au fost publicate în „Monitorul Oficial” Nr. 86 din 10 Iulie 1918, prin care se fixează circumscripțiunile teritoriale pentru fiecare din cele 5 corpuri de Armată existente la acea dată, determinându-se anume județele din Vechiul Regat și cele din întreaga Basarabie, ce intră în circumscripțiunea fiecărui Corp de Armată;

Că, Ținuturile Ardeleni: Transilvania, Banatul, Crișana, Sătmarul și Maramureșul au fost declarate unite, cu Vechiul Regat abia la 18 Noembrie 1918 conform hotărârei Adunării Naționale dela Alba Iulia, întărită prin decretul cu Nr. 3631 din 11 Decembrie 1918;

Considerând că posterior decretului de mai sus cu Nr. 1626 din 918 și până în primăvara anului 1919 când s'a comis infracțiunea imputată recurentului, nu a mai intervenit nici un decret care să întindă starea de asediu și în ținuturile de peste munți, în Simleul Silvaniei unde a fost săvârșit faptul pentru care el a fost condamnat;

Că, decretul cu Nr. 4229 din 3 Octombrie 1919 privitor la cenzură și la starea de asediu, nu poate fi invocat și nu este aplicabil în speță, el fiind posterior datei la care a fost comis faptul pus în sarcina recurentului.

Că în asemenea condițiuni, instanța militară nu era îndrituită nici prin legea stării de asediu și decretelor date în virtutea acestei legi, de a cerceta și judeca fap-

tu l'imputat recurentului, săvârșit pe un teritoriu ce nu se afla atunci pus sub stare de asediu.

Că, dar, motivul de casare de mai sus este fondat și, fără a fi necesar de a se discuta și celelalte motive de casare, recursul urmează să fie admis, iar decizia supusă recursului, precum și sentința cu Nr. 722 din 1926 a Consiliului de Războiu, casate ca fiind date fără competență, urmând ca dosarul să fie trimis d-lui Procuror General al acestei Inalte Curți pentru a fi înaintat d-lui Prim procuror al Tribunalului Sălaj (Zalău) spre a vedea dacă este cazul de a deschide acțiune publică pentru faptul imputat recurentului.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul. etc.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECT. III

Audiența dela 24 Noembrie 1926

Președinția d-lui I. COANDĂ Consilier

Bărcă Oprea ș. a. cu Tanase Iacob zis Burghisanu

Decizia civilă No. 309

Opoziție înainte de comunicarea sentinței. Respinsă ca inadmisibilă. Apel înainte de comunicarea sentinței. Dacă curge dela introducerea opoziției sau dela comunicarea sentinței. Chestiune de ordine publică. Art. 111 și 318 pr. civ.

Din moment ce o parte, fără a aștepta comunicarea, a făcut opoziție la prima instanță în contra unei sentințe și în urmă această sentință a apelat-o, introducerea acelei opozițiuni echivalează cu o comunicare a sentinței și în consecință termenul de apel curge de atunci.

Chestiunea dacă un apel este sau nu făcut în termenul legal nu constituie o excepție de procedură în sensul art. 111 pr. civ. ci o chestiune de ordine publică și deci poate fi ridicată în orice stare a procesului.

Curtea, în majoritate:

Asupra incidentului ridicat de intimatul Tănase Iacob zis Burghisanu, prin care tinde la respingerea ca tardiv a apelului făcut de Bărcă Oprea, Ilie Oprea și Petrache Oprea în contra sentinței civile cu Nr. 659 din 921 a Tribunalului Prahova secțiunea I-a prin care sentință s'a admis în principiu acțiunea de partaj intentată de intimat în contra apelanților, le-a recunoscut calitățile lor de moștenitori în averea rămasă pe urma defunctului Oprea Șoneru, prevăzută în acțiunea introductivă de instanță și reprodușă în dispozitivul sentinței apelate și s'a ordonat esirea din indiviziune și împărțirea averei successorale în patru părți egale, urmând a se stabili câte o porțiune reclamantului și părâților, obligând în acelaș timp pe aceștia la 200 lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că din desbateri și lucrările dela dosar se constată următoarele:

Intimatul Tănase Ion Iacob zis Burghisanu la 31 Mai 1921 a chemat în judecată pe apelanți pentru ca față de acești să se ordone, esirea din indiviziune și partajarea averii rămasă pe urma defunctului Oprea Șoneru. După două legale amânări, în care timp prin jurnalul Nr. 7774 din 7 Noembrie 1921 s'a aplicat art. 151 proc. civilă față de părâți, — apelanții de azi, — iar în ședința următoare, 20 Decembrie 1921, prezentându-se numai reclamantul, Tribunalul de Prahova secția I, prin sentința civilă cu Nr. 659 din 921, a admis în principiu acțiunea de partaj. În contra acestei sentințe și mai înainte de comunicare, părâții au făcut opoziție la 11 Ianuarie 1922, pe care însă Tribunalul prin sentința civilă Nr. 217 din 4 Mai 1922, contradictoriu cu părțile, a respins-o ca inadmisibilă și a obligat pe părâți să plătească reclamantului trei sute lei cheltueli de judecată pe motiv că fiind aplicat în cazul art.

151 proc. civilă, sentința cu Nr. 659 din 921 era fără drept de opoziție. În urmă și tot înainte de comunicare, părâții au făcut și apel la 10 Iunie 1922 împotriva acelei sentințe prime cu Nr. 659 din 921 apel ce este a se judeca.

Având în vedere că motivul incidentului de tardivitatea apelului ridicat de intimat, constă în faptul că deși de pe prima sentință cu Nr. 659 din 921 nu s'a comunicat copie apelanților, totuși din moment ce ei, înainte de comunicare au făcut la prima instanță opoziție în potriiva acelei sentințe ce este apelată, opoziție care i s'a respins ca inadmisibilă, fiindcă avusese loc în cauză aplicarea art. 151 proc. civilă în această situațiune, intimatul a susținut că este presupus că prin facerea opozițiunei a luat cunoștință de menționata sentință, celiace echivalează cu o comunicare — și cum dela facerea acelei opozițiuni și până la data primirei apelului de față, a trecut mai mult de două luni, apelul este tardiv conform art. 318 proc. civilă și deci a cerut să fie respins ca atare fiind o chestiune de ordine publică.

Având în vedere că partea apelantă a obiectat că incidentul ridicat de intimat nu poate să mai fie ținut în seamă față cu dispozițiunile art. 111 proc. civilă, pe motiv că un atare incident, trebuia ridicat înaintea oricărei apărări asupra fondului, iar nu după ce a avut loc numeroase înfățișări la care s'a admis și probatoriu și că prin urmare, chestiunea așa cum s'a pus, constituie o excepțiune de procedură și nu de ordine publică.

Că prin urmare, aceasta fiind situațiunea de fapt în care procesul se prezintă, urmează a se examina, dacă introducerea opozițiunei de către părâți în contra sentinței cu Nr. 659 din 921, înainte de a li se comunica copie de pe această sentință, echivalează cu o comunicare.

Având în vedere că procesul de față fiind intentat anterior legii pentru accelerarea și judcarea proceselor, după dispozițiunile art. 318 proc. civilă, termenul de apel va fi de două luni pentru hotărâri date fie față cu părțile, fie în lipsă și că acest termen va curge din ziua primirei hotărârei, potrivit art. 74 și 75 din acelaș cod.

Considerând că, comunicarea cerută de procedura civilă are de scop aducerea la cunoștința părții interesate, existența hotărârei date în lipsă și copriusul ei, pentru ca să fie pusă în situațiunea de-a aprecia dacă trebuie sau nu să uzeze de calea de atac ce-i acordă legea; că însă partea are facultatea de a uză de calea de atac legală și înainte de comunicarea hotărârei.

Considerând că în speță — după cum s'a arătat mai sus, — părâții au făcut opoziție în contra sentinței cu No. 659 din 921, înainte de a li se comunica copie de pe această sentință opoziție pe care tribunalul le-a respins, ca inadmisibilă, și în urmă tot înainte de comunicare au făcut și apel împotriva aceleiaș sentințe.

Considerând că din moment ce părâții au făcut la prima instanță opoziție împotriva sentinței Nr. 659 din 921 și în urmă această sentință au și apelat-o, evident că introducerea acelei opozițiuni echivalează cu o comunicare a sentinței.

Că deci în asemenea situațiune, termenul de apel are a se calcula dela data introducerii opozițiunei înaintea primei instanțe care a avut loc la 11 Ianuarie 1922.

Or, dela această dată și până la 10 (zece) Iunie acelaș an, data primirei apelului la Curte, — a trecut mai mult de două luni, așa că apelul de față urmează a fi considerat ca introdus peste termenul legal.

Având în vedere că în privința acestei chestiuni a tardivității apelului ridicată de partea intimată, apelanți prin apărătorul lor au obiectat cum că o atare chestiune nu are a mai fi ținută în seamă față cu dispozițiunile art. 111 proc. civilă, din moment ce a avut loc cercetări asupra fondului procesului.

Având în vedere că deși în fapt este adevărat acest lucru,

însă chestiunea de a se examina și observa dacă un apel este sau nu făcut în termenul legal, nu constituie o excepțiune de procedură în sensul art. 111 proc. civilă, ci e o chestiune de ordine publică și deci poate fi ridicată în orice stare a procesului.

Considerând că astfel fiind, incidentul ridicat de intimat este întemeiat și în consecință urmează a se respinge ca tardiv apelul.

Având în vedere și cererea de cheltuieli de judecată făcută de intimat și asupra căreia Curtea apreciind, fixează suma de lei cinci sute (500).

Pentru aceste motive, Curtea respinge apelul.

(ss) Aurel Lerescu, Al. Costin.

Grefier. (ss) Ștefănescu.

Opinie:

Subsemnatul, difer de părerea majorității și sunt de opinie că, introducerea opoziției de către apelanți înaintea primei instanțe în contra aceleiași sentințe asupra căreia poartă apelul de față, nu echivalează cu o comunicare a sentinței deoarece legea (art. 318 proc. civilă) nu prevede decât un singur mod de a aduce la cunoștința părții interesate hotărârea pronunțată și anume comunicarea conform art. 74 și 75 proc. civilă. Astfel că dacă partea poate să facă apel înainte de comunicare, în care caz se presupune, că a renunțat la comunicare, nu se poate spune că prin facerea opoziției la prima instanță înainte de comunicare, a început să curgă termenul de apel.

Pentru aceste motive, sunt de părere a se respinge ca neîntemeiat incidentul de tardivitatea apelului ridicat de intimat și în consecință a se da cuvântul în fond.

(ss) Coandă.

TRIBUNALUL NEAMȚ SECȚIA II

Audiența dela 29 Noembrie 1927

Președinția d-lui V. GRIGORIU, prezident

V. D. Mârza ș. a recurs penal

Sentința penală No. 1593

Primar. Ordonanță comunală. Sărbătorirea Crăciunului după stilul vechiu. Suprimarea drepturilor. Exces de putere. Art. 63 din legea de organizare administrativă.

Dacă primarul unei comune are, în virtutea puterii de șef al poliției comunale dreptul de a da ordonanțe cu privire la măsurile ce-i sunt date în atribuțiunile sale, el nu poate însă prin aceste regulamente de poliție comunală decât să reguleze folosința drepturilor, — fiind în neputință de a le suprima — ceea ce este de atributul esențial al legii penale.

Tribunalul,

Asupra recursului făcut de către V. D. Mârza, V. Gh. Mârza și a. din comuna Războeni, contra cărței de judecată penală Nr. 77 din 927 a judecătoriei ocol Războeni.

Având în vedere cartea de judecată supusă recursului din care rezultă că recurenții mai sus citați au fost condamnați la câte 100 lei amendă pentru că au făcut horă la casa lui D. Mârza, sărbătorind Crăciunul după stilul vechiu, contravenind dispozițiilor art. 1 din ordonanța comunală Nr. 9 din 4 Ianuarie 1927, a primarului comunei Războeni.

Văzând motivul de casare astfel formulat: „ordonanța Nr. 9 din 4 Ianuarie 1927 a primarului comunei Războeni pentru călcarea dispozițiilor căreia am fost condamnați, este ilegală, întrucât nu a fost aprobată de prefect și nici afișată”.

Având în vedere că ordonanțele date de primarul comunei, în exercițiul puterii de șef al poliției comunale devin executorii

numai dela afișare potrivit dispozițiilor art. 63 al. 3 și 8 al. 1 legei de organizare administrativă.

Că înainte de a cerceta validitatea ordonanței Nr. 9 din 4 Ianuarie 1927 în raport cu acest text de lege, trebuie să discutăm validitatea ordonanței în raport cu întinderea dreptului primarului de a da ordonanțe și regulamente cu privire la măsurile ce-i sunt date în atribuțiunile sale de șef al poliției comunale.

Având în vedere că prin art. 1 — al ordonanței primarului comunei Războeni din 4 Ianuarie 1927, — se spune că este oprit a se face jocuri la cărciumi, precum și în orice case din satele comunei în sărbătorile ce se țin după stilul vechiu.

Considerând că dacă primarul unei comune are în virtutea puterii de șef al poliției comunale dreptul de a da ordonanțe cu privire la măsurile ce-i sunt date în atribuțiunile sale, el nu poate însă prin aceste regulamente de poliție comunală decât să reguleze folosința drepturilor, fiind în neputință de a le suprima, ori ordonanța Nr. 9 din 4 Ianuarie 1927 a primarului comunei Războeni, prin dispoziția art. 1, ce conține, echivalează cu o suprimare a drepturilor — în speță — dreptul de a și procură distracții transformând o zi de lucru, în zi de sărbătoare, ceea ce este atributul esențial al legii penale.

Considerând deci că ordonanța primarului comunei Războeni, Nr. 9 din 4 Ianuarie 1927 nu își are nici o ființă legală excedând puterea și dreptul ce-i este recunoscut de lege ca șef al poliției comunale, penalitatea aplicată prin cartea de judecată Nr. 77 din 927 a judecătoriei Războeni, nu își are nici un suport legal, fiind rezultatul unui exces de putere.

Că din acest punct de vedere, recursul este întemeiat și urmează a fi admis.

În fond, pentru aceleași motive, achită.

Pentru aceste motive, redactate de d-l supleant V. Melinte, Trib. admite recursul, etc.

(ss) V. Grigoriu; V. I. Melinte.

JUDECATORIA HERȚA DOROHOI

Audiența dela 14 Decembrie 1927

Președinția d-lui TRAIAN R. SCRIBAN, Judecător

Gr. Gr. Ciolan cu Petre Botezatu

Carte de judecată No. 1245

Vânzare. Neplata prețului. Reziliere. Oferta la bară. Valabilitate.

Când cumpărătorul n'a plătit prețul vânzării, fiindcă nu i l'a cerut nici vânzătorul, care a semnat de primirea lui în actul autentic, în lipsa pactului comisoriu expres, devine aplicabil art. 1020 c. c., creditorul putând, conform art. 1021 și 1365 c. c. să ceară rezilierea, dar, în această ipoteză, oferta la bară este admisibilă și descarcă valabil debitorul de obligația sa.

Judecata:

Asupra acțiunii de față;

Văzând actele de la dosar și susținerile părților;

Având în vedere acțiunea înreg. la Nr. 16588 din 927, prin care Gr. Gr. Ciolan dă în judecată pe Petre Botezatu, ambii din comuna Târnuca, pentru ca justiția să pronunțe rezilierea contractului de vindere-cumpărare aut. sub Nr. 215 din 1927, pe motiv că nu i s'a plătit prețul, deși vânzătorul în actul autentic declară că l'a primit;

Având în vedere susținerile reclamantului care cere admiterea acțiunii întrucât părătul recunoaște la interogator că i-a rămas dator o parte din preț în suma de 1000 lei;

Văzând susținerea părătului care cere respingerea acțiunii, pe motiv că plătește suma de 1000 lei în instanță, ceea ce a și făcut, depunând pe masa de ședință restul de preț recunoscut datorit. Acestea fiind faptele, urmează să vedem principiile de drept călăuzitoare în această materie;

Având în vedere că, conform art. 1020 din codul civil, condițiunea rezolutorie este subînțeleasă în contractele sinalagmatice când una din părți nu-și îndeplinește angajamentul, rezoluția însă, după disp. art. 1021 c. civ. nu are loc de drept, partea care și-a îndeplinit obligația având dreptul să ceară fie desființarea convenției, fie executarea prestației debitorului;

Considerând că, părțile, prin convenție nestipulând pactul comisoriu expres și nereglementând modalitatea plății, conform principiului din art. 1104 al. 3 c. civ., ea este cherabilă, deci, reclamantul era obligat să se transporte la domiciliul pârâtului spre a cere plata restului de preț, ceiace nu a făcut n-ulfumindu-se să-l dea în judecată, cerând rezilierea convenției.

Considerând că, conform art. 1365 c. civ. dacă cumpărătorul nu plătește prețul, vânzătorul are dreptul să ceară rezoluțiunea, care, conform art. 1366 c. c., nu poate fi admisă imediat de cât cu următoarele 2 condițiuni: ca vânzătorul să fie în pericol de a pierde: 1) lucrul și 2) prețul, în care caz desființarea convenției se pronunță de îndată, iar dacă această amenințare nu există pentru creditor, judecătorul poate da termen de plată debitorului;

Având în vedere că, odată ce pârâtul plătește prețul în instanță, acțiunea în rezoluție este inadmisibilă, pentru că ea este condiționată pierderii lucrului și prețului; în specie, fiind vorba de un teren cultivabil nu poate fi vorba de pierdere decât doar în cazul când pârâtul l-ar revinde, vânzătorul neconservându-și privilegiul pentru neplata prețului, conform art. 1369, iar art. 1368 c. civ. întrebuițând conjucția și, înseamnă că, în cazul plății la bară, dispăre una din condițiile ce se cer pentru existența acțiunii în rezoluție, care, în acest caz, este lipsită de fundamentul legal pe care trebuie să se sprijine o eventuală desființare a contractului;

Considerând că, instanța e obligată să refuze rezilierea dacă nu există condițiile din art. 1365 c. c., magistrații având o singură facultate când constată lipsa acestor 2 elemente, să oblige pe cumpărător la plată imediat sau să-i dea un termen, acesta fiind singurul înțeles al cuvântului „poate” din al. II art. 1366 c. c., iar art. 1365, nu trebuie privit izolat decât numai strict în cazul stipulării pactului comisoriu expres; în altă ipoteză el nu e independent, ci subordonat art. următor, 1366, cu care formează un tot unic și indivizibil în contractele autentice unde s'a descărcat debitorul prin semnarea de către creditor a primirei prețului;

Că, dacă afirmațiunile din actele autentice pot fi răsturnate prin mărturisiri la interogator sau jurământ, în litigiile ca cel din specia aceasta, rezoluția e condiționată și îndeplinirii din partea vânzătorului a dispozițiilor art. 1104 al. III c. c., adică regulile plății cherabile trebuie să fie și ele observate în analiza art. 1365—1366 c. c., când se cere pe baza lor desființarea unei convențiuni;

Considerând că, în specie, nu poate fi vorba de oferta reală de consemnare pe care trebuie să o îndeplinească pârâtul, pentru că aceasta prezintă obligativitatea numai în cazul plății portabile și în materie de pact comisoriu; or, părțile nu au stipulat nimic relativ la plată, creditorul semnând pentru achitare, deci, dând descărcare debitorului, iar dacă acesta, în realitate, după cum a mărturisit, mai datorește ceva, plata prezintă caracter cherabil și prin urmare, oferta făcută la bară este valabilă, întrucât vânzătorul nu a probat faptul transportului său la domiciliul cumpărătorului spre a cere sumai ce i se datorește și refuzul acestuia de a plăti.

Pentru aceste motive, respinge.

Președinte, Traian R. Scriban.

NOTA. — Cartea de judecată ce publicăm, soluțiunea noastră o speță, care a venit foarte rar în jurisprudența noastră.

Este vorba de o ofertă reală, pe care debitorul o

face chiar la bară, cu prilejul desbaterilor, spre a-și îndeplini, astfel față de reclamant, obligațiunea de plată, a cărei neexecutare este invocată ca motiv de reziliere a unei convențiuni.

Materia ofertei reale este reglementată prin art. 1114 1121 c. civ. și prin art. 604-609 pr. civilă.

În ceea ce privește plățile datorate de chiriași proprietarilor, o lege specială, din 26 Iulie 1921, ale cărei dispozițiuni sunt reproduse și prin art. 15 al legii închirierilor din 27 Martie 1924, a creat norme noi, facilitând liberarea chiriașilor de obligațiunea plății.

Ofertele reale făcute la bară, sub forma unei executări imediate a obligațiunei de plată, nu sunt prevăzute de nici un text.

Și în această materie, însă, dreptul jurisprudențial a înlocuit lacuna legii, consacrand posibilitatea ofertei reale la bară.

Chiar și pentru instanțele judecătorești, cari nu au adoptat această interpretare și care nu admit oferta reală la bară, faptul debitorului, de a oferi să facă plata imediat, poate fi de natură a îndepărta ideea ori căreii culpei contractuale. (A se vedea, în privința ofertei reale în genere și a ofertei la bară în special, *Studii juridice* de N. Georgean, I, p. 99 și urm. precum și adnotarea d-lui Georgean din *Jurisprudența Generală* pe 1923 p. 720 sub sentința Trib. Dorohoi n. 43 din 14 Febr. 1922, cu numeroase trimeteri la doctrină și jurisprudență).

Oferta reală, făcută la bară, are caracterul unui mijloc de apărare. Doctrina recunoaște chiar ofertei reale neurmăte de consemnare și adresate creditorului mai înainte de sosirea termenului de care este condiționat pactul comisoriu, efectul de a constitui pe debitor în afară de orice culpă și la adăpostul sancțiunilor sau decăderilor ce decurg din clauze penale. (Laurent, XVIII, n. 197).

Jurisprudența românească a avut după cum am spus mai sus, foarte rar prilejul să se pronunțe asupra valabilității ofertei la bară.

Vom semnala relativ la această problemă, însă consacrand negativa, sentințele Trib. Dorohoi din 14 Februarie 1922 și din 1 Iunie 1922, publicate în *Jurisprudența Generală*, anul 1923, n. 1248 și n. 1614.

Alexandresco crede că oferta la bară nu este valabilă, recunoscând însă, că în Franța doctrina și jurisprudența se pronunță în genere în sensul contrar. (Alexandresco, VI, p. 560, text și nota 4).

Jurisprudența franceză, deși împărțită asupra acestei chestiuni, admite, generalmente valabilitatea ofertei făcute la bară, motivând că hotărârea sau procesul verbal de ședință, care constată oferta, pot înlocui formalitățile, pe cari, în mod obicinuit, trebuie să le facă portăreii.

Singura condițiune, impusă pentru ca ofertele la bară să fie socotite operante, este ca acela care le face, fie personal fie ca mandatar, să aibă capacitatea ori puterea de a le adresa. (Cas. fr. req. 4 Martie 1824, *Dalloz*, *Répertoire Alph. v. Obligations*, n. 2060; Cas. fr. req. 2 Iulie 1835, *ibidem*, n. 2130; Cas. fr. 27 Iunie 1849, *Dalloz Pér.* 1849, I, n. 166; Trib. Chalon-Sur-Saône, 13 Ian. 1889, *Dalloz*, *Répertoire Pratique de Législ. Doctr. Jurispr. v. Obligations* n. 897 și *Le Droit* din 11-13 Martie 1889; C. Apel Paris, 21 Nov. 1903, *Dalloz*, *Répert. Pratique, v. Obligations*, n. 897 și *Gazette du Palais*, 1904, I, p. 245).

Casația franceză a mai decis că, atunci când oferta la bară este stabilită prin însăși constatarea instanței nu mai este nevoie de consemnare, spre a avea un efect

perfect liberatoriu, și că judecătorii pot obliga pe creditor să primească sumele ori obiectele oferite, sub sancțiunea de a fi socotit în întârziere și, deci, în culpă. (Cas. fr. req. 2 Iulie 1835 și 27 Iunie 1849, citate mai sus).

Interpretarea Casației franceze, în sensul validității ofertelor la bară, a mers atât de departe încât s'a decis că ofertele la bară sunt operante, chiar dacă suma, oferită de debitor, nu cuprinde toate accesoriile prevăzute de art. 1115 al. 3 c. civ., astfel că oferta ar fi valabilă, chiar dacă debitorul ar fi oferit numai principalul datoriei, însă fără dobânzi și cheltuieli de lichidare. (Cas. fr. civ. 31 Iulie 1889, *Dalloz Pér.*, 1900, I, p. 108 și nota 2). Tribunalul Comercial Sena s'a pronunțat tot în sensul validității ofertelor la bară, atunci când oferta, fiind deja formulată în textul acțiunii introductive, a fost reiterată în instanță în prezența creditorului. (Tr. Com. Sena, 9 Ianuar 1904, *Gazette du Palais*, 1904, I, p. 533).

Argumentele, în temeiul cărora se justifică în doctrină și jurisprudență, admisibilitatea ofertei reale la bară, sunt nu s'ar putea refuza sentinței sau jurnalului instanței, care constată facerea ofertei înaintea sa aceeași valoare juridică și forță probantă, pe care o are procesul verbal dresat de portărei, iar pe de altă parte, că oferta reală la bară nu constituie, atât, o ofertă reală propriu zisă, în felul aceleia pe care o prevede și o organizează codul civil și codul de proc. civilă, ci mai mult, un mijloc de apărare, iar, în unele cazuri, o excepțiune, la pretențiunile reclamantului.

Cartea de judecată, ce adnotăm, adoptă aceeași teorie, că oferta reală la bară nu este o ofertă reală în sensul juridic obicinuit. Spre a-și motiva soluțiunea, judecătorii invoacă argumentul că procedura ofertelor reale nu este obligatorie, pentru datornic, de cât în cazul unei plăți portabile, și că atunci, când este vorba de exercitarea pactului comisor, pentru neplata unei sume în privința căreia contractanții nu au stipulat nimic cu privire la locul plății, oferta reală poate avea loc și sub forma declarațiunii, făcute de debitor la bară, că este gata să-și execute imediat obligațiunea de plată.

Desigur că, în cazul când părțile nu au stipulat nimic relativ la plată, se aplică dispozițiunile art. 1104 c. c., care prevede că dacă, prin convențiune, nu s'a arătat nimic în privința locului plății, plata se va face, în ce privește lucrurile certe și determinate, la locul unde se aflau lucrurile în momentul convențiunii, iar, în ceea ce privește celelalte obligațiuni, la domiciliul debitorului.

Este de principiu că, în ipoteza plății cherabile, creditorul este acela care urmează să solicite plata, iar în caz de refuz, din partea debitorului, să facă convenițele formalități, prin portărei, spre a avea o dovadă sigură a contravențiunii contractuale, săvârșită de debitor.

Dacă aceasta este situațiunea, între debitor și creditor, în cazul plății cherabile, sub ce motiv ar putea creditorul să refuze o plată pe care debitorul i-o face în persoană, scutindu-l de proceduri costisitoare și pierdere de timp și sub ce motiv s'ar putea împiedeca debitorul ca, renunțând la avantajul ce-i dă legea în cazul plății cherabile, să ofere imediat achitarea sumei?

Aprobăm soluțiunea dată de judecătorii Ocolului Herța și credem că oferta la bară se poate formula cu titlul de mijloc de apărare, iar, în anumite cazuri ca excepțiune, ori de câte ori, rigoarea excesivă a pactului

comisoriu contractual sau oride câte ori o dispozițiune expresă de lege nu a ridicat debitorului dreptul să mai invoace în favoarea sa existența și efectele convențiunii.

TRAIAN ALEXANDRESCU

O RECTIFICARE

(în discuția provocată de problema unificării legislative).

Într'un interview pe care l'am acordat ziarului „Lupta” cu privire la problema juridică a unificării legislative (nr. 1852 din 1928) am spus între altele: „Ca unul care nu înțeleg să-mi formeze sau să-mi schimb părerile în această privință, după circumstanțe, am fost surprins că d-l Dem. Dobrescu, care a exaltat fără rezervă spiritul latin la banchetul lui Demogue, a căzut în extrema de a se extazia la infinit în fața spiritului germanic și anglo-saxon, cu prilejul deslegării problemei de unificare legislativă”.

Această reflexie mi-a fost sugerată de articolul excelentului meu amic d-l C. Xenii, apărut în coloanele acestei reviste (nr. 3 din 1928), articol în care d-sa, polemizând cu d-l Dobrescu, asupra problemei unificării legislative, a reprodus următorul pasagiu dintr'un discurs rostit de d-l Dobrescu, la barou, cu prilejul recepției profesorului Demogue: „Dacă metafizica încălțită e germană, dacă economia politică e engleză, Justiția lumii e franceză. De aceea ca juriști noi salutăm în dv. națiunea juristă, salutăm Franța”.

Întâlnind întâmplător pe d-l Dem. Dobrescu, d-sa mi-a făcut imputarea de a fi exprimat o părere cu privire la atitudinea sa în chestiunea discutată, biziindu-mă numai pe o simplă spicuire a discursului său, al cărui context ar exclude ideea de contradicție, relevată de d-l Xenii, și reprodusă de mine.

Mărturisesc că atunci când am răspuns întrebărilor ziarului „Lupta”, n'am avut sub ochi decât citatul din articolul d-lui Xenii, și obiecția d-lui Dobrescu părăndu-mi-se justificată, în principiu, am căutat să mă edific.

În acest scop am citit, în întregul lui, atât discursul rostit de d-l Dem. Dobrescu cu ocaziunea primirei profesorului Demogue la baroul Capitalei, cât și răspunsul pe care l'a dat d-lui C. Xenii, în coloanele acestei reviste (No. 5-1928), și am ajuns la concluzia că, atunci când d-sa a salutată Franța ca pe o mare națiune juristă, n'a înțeles să exalte fără nici o rezervă spiritul latin, ci să întrezărească în națiunea franceză, sărbătorită în persoana d-lui Demogue, pionul etnic chemat să realizeze „noua Justiție, Justiția umanitară”, rezultat eclectic, ce nu poate fi obținut de cât ținând seamă de evoluția generală, de noile orientări, cari poruncesc dreptului pozitiv îmbătrânit ori care i-ar fi sursa, să se pună în concordanță cu faptele și cu mentalitatea zilelor în cari trăim.

Această rectificare, ce nu poate supăra pe nimeni, nu-mi jicnește cătuși de puțin amorul propriu, căci sunt pururi obsedat de adagiul lui Joubert:

„Cei cari nu retractează niciodată pun dragostea de sine deasupra adevărului”.

I. GR. PERIȚEANU

A apărut o interesantă broșură intitulată:

CHESTIA „OPTANȚILOR” de d-l avocat Victor Hilgard, Depozit la Librăria „Curierul Judiciar”.

Prețul Lei 40

REGIMUL INTERNAȚIONAL AL PROPRIETAȚII INDUSTRIALE ÎN ROMANIA, de Dr. Florian Porescu, cu o Prefață de Prof. Anibal Teodorescu. Prețul 200 lei.